

Serie nouă Anul XX
Nr. 8 (228) 2022

Scrisul Românesc

Revistă de cultură fondată la Craiova, în 1927, serie nouă, din ianuarie 2003
Publicată de Scrisul Românesc Fundația-Editura, recunoscută CNCS

George D. Anghel - Theodor Pallady

Florea
FIRAN

Emil Hurezeanu

Poet, eseist, jurnalist, diplomat, Emil Hurezeanu reprezintă una dintre figurile marcante ale emigrației românești din Germania, unde s-a stabilit în 1982. Personalitate mediatică puternică, formator de opinie, jurnalist politic tenace, militant antiautoritar, este autorul unor volume de eseuri în care pamfletul politic este virulent la adresa regimului comunist.

S-a născut la 26 august 1955 în Sibiu, fiul lui Ion Hurezeanu, inginer, și al Paraschivei (născută Ocneanu), profesoară. Studiile elementare și Liceul „Octavian Goga” le urmează în orașul natal (1962-1974), Facultatea de Drept la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (1975-1979). Încă din perioada studenției lucrează în presa culturală, mai întâi la revista studentă „Echinox” ca redactor, apoi secretar general de redacție (1976-1979), unde publică poezii și cronică literară alături de Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Ion Vartic, Ion Pop. Va fi liderul unei noi promoții „echinoxiste” de tineri scriitori ce se vor alătura „noului val” postmodern lansat în anii '80.

Debută cu versuri în revista „Transilvania” din Sibiu (1975),

colaborează apoi cu poezie și articole literare la „România literară”, „Tribuna”, „Steaua”, „Vatra”, „Dialog”, „Familia”, „Amfiteatru”. La „Tribuna” publică versuri și cronici de film. În 1978 i se acordă premiul revistei „Tribuna”, și un an mai târziu Premiul I pentru poezie al UASCR și al revistei „Amfiteatru”. Este prezent în antologia *Poezia orașului* (1980), îngrijită de Petre Stoica și în antologia bilingvă româno-germană *Lumina piezișă* (1994), în care sunt incluși 81 de scriitori români (trad. de Christian W. Schenk).

Debutul editorial se produce la finele studiilor universitare cu volumul *Lecția de anatomie* (Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1979), distins cu Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor pentru Poezie. În prefața volumului, Ștefan Aug. Doinaș îl aprecia ca pe un poet sensibil și lucid, înclinat spre compoziție: „Salut în Emil Hurezeanu un poet autentic-reflexiv și înclinat spre visare, compunând mari pânze delirante în care rolul e mereu întretăiat fie de livresc, fie de fantasmagoric, din care sensul și emoția țâșnesc spontan, cărora obsesia tutelară a anatomicului le asigură unitatea. Și care invită, irezistibil, la comentariu”.

Continuare în p. 2

Eseu

Mihai Fircă

Emanuel D. Florescu

Rodica Grigore

Gabriela Nedelcu-Păsărin

Dodo Niță

Ion Parhon

Emilian Ștefârță

Constantin Zăr nescu

Proză

Elena Ștefoi

Radu Polizu

Adrian Sângeorzan

Poezie

Carmen Firan

Any Drăgoianu

Millicent Borges Accardi

Elizabeth Guyon Spennato

Constantin Cubleşan - <i>Eminescu - cercul și sfera</i>	p. 4
Andrei Codrescu - <i>Miracol și sincronicitate</i>	p. 5
Mihai Ene - <i>Deliciile poeziei</i>	p. 6
Adrian Cioroianu - <i>Briciul bunicului</i>	p. 7
Ioan Lascu - <i>Cultură și stil în Creanga de aur</i>	p. 9
Dumitru Radu Popa - <i>Pentru siguranța ei, știam că trebuie să plecăm din Ucraina</i>	p. 11

Colocviile
Scrisul Românesc

Ed. a XVII-a, octombrie 2022

Tema:

Manipularea informației în mass-media

Sumar

- Florea Firan**, *Emil Hurezeanu* / pp. 1-3, 5
Constantin Cubleșan, *Eminescu – cercul și sfera* / p. 4
Andrei Codrescu, *Miracol și sincronicitate* / p. 5
Mihai Ene, *Deliciile poeziei* / p. 6
Red., *Arhiva sentimentală* / p. 6
Adrian Cioroianu, *Briciul bunicului* / pp. 7, 8
Ioan Lascu, *Cultură și stil în „Creanga de aur”* / p. 9
Gabriela Nedelcu-Păsărin, *Pădăria – prestigiații în magia simpatetică* / p. 10
Dumitru Radu Popa, *Pentru siguranța ei, știam că trebuie să plecăm din Ucraina* / p. 11
Adrian Sângeorzan, *Sacul de iută* / pp. 12, 13
Carmen Firan, *Poeme: Timp puțin; Trepte; Nostalgii; Paradoxuri* / p. 13
Millicent Borges Accardi, *Poeme: Furtună; Un verde nepotrivit; Mama m-a învățat să-mi fie teamă; Te abandonez în fiecare noapte* / p. 14
Any Drăgoianu, *Poeme: Nu m-am înțeles niciodată; Început de strigăt* / p. 14
Elena Ștefoi, *Trei ani și patru luni în Africa de Vest, II* / pp. 15, 16
Mihai Firică, *Poemele secretelor* / p. 16
Rodica Grigore, *Tot despre literatură...* / p. 17
Radu Polizu, *Angoasele unui timp pierdut în uitare* / pp. 18, 19
Elizabeth Guyon Spennato, *Poeme: Cu soarele în față; Regina Coeli; Limba sudului; Scrisoare nescrisă; Noroc* / p. 19
Constantin Zărnescu, *Cum îl citim pe Grigore Ureche astăzi?* / p. 20
Red., *Cărți primite* / p. 20
Emanuel D. Florescu, *Vitrina cu creduli* / p. 21
Ion Parhon, *Fabrica de cultură* / p. 22
Dodo Niță, *Secretul lui Raoul Taburin* / p. 23
Red., *Okeanos: „Observator cultural”, „Familia”* / p. 23
Emilian Ștefărtă, *Gheorghe D. Anghel – maestru al portretului în sculptură* / p. 24

Continuare din p. 1

Florea FIRAN

Emil Hurezeanu

Volumul se deschide cu poezia *Comunicare*: „...În pomii proaspeți/ Primăvara e viață și venin./ Respiri cu tot trupul -/ Arbore întors către gura de aer curat./ Tulpina singură respiră și înflorește/ Dedesubt rădăcinile sunt deznădăjduite./ În trupul meu zac fluturi învinși/ Sângele-i prinde mereu într-o plasă/ Un cântec ascuns din mine îi lasă/ Să zboare în mine, albastru prelinși./ Tăcerea din corpul tău/ Ca sângele împrăștiat pe-o lamă de cuțit.”

I. Negoșescu releva mai târziu: „În *Lecția de anatomie*, poezia lui Emil Hurezeanu este dedicată sfârșitului, bătrâneții, oboselii, degradării, civilizației consumate, morților. O poezie a declinului existențial, o poezie decadentă, de un estetism parcă fără izbăvire...”

Mai toți criticii care scriu despre Emil Hurezeanu – Laurențiu Ulici, Dinu Flămând, Liviu Antoanesei, Petru Poantă, Ion Pop, Dan Cristea, Lucian Alexiu, Mariana Marin, Gheorghe Grigurcu etc. – îl consideră „un poet cultivat, livresc”. N. Manolescu scria: „Poeziile lui Emil Hurezeanu îmbină aceste două planuri contrastante: unul orizontal, rezultat din distanțarea fanteziei lirice de lume, din privirea detașată, lucidă, inteligentă; altul vertical, rezultat din viziunea integrată a arborelui comun al vieții, prin care fantezia lirică seamănă cu o participare imensă, ca o senzorialitate aprinsă”. Este membru fondator al grupării „Ars amatoria” unde interpretează roluri în spectacolele de teatru ale grupului în care parodiază sistemul, printre ele și *Englezește fără profesor*, varianta românească a piesei *Cântărețea cheală*, a lui Eugen Ionescu.

La absolvirea facultății lucrează ca jurist-consult timp de un an în zona Sebeș-Alba (1980), apoi se angajează librar la Librăria „Mihai Eminescu” din Sibiu (1981) de unde se retrage și practică avocatura în cadrul Baroului avocaților din Mediaș.

În 1982, Ana Blandiana, laureată a Premiului Herder, a propus revistei „Echinoc” acordarea unei burse la Universitatea din Viena care îl nominalizează pe Emil Hurezeanu (1982-1983). La 1 noiembrie 1982 pleacă la Viena, fără gând de întoarcere. Această plecare a însemnat, după mărturisirile sale, „un fel de aliniere la ceea ce îmi doream dintotdeauna și aici nu aș fi reușit să fac, să-mi exprim public, chiar în condiții bizare, de expatriere, atitudinea, prin mesaje limpezi, fundamentale”. Își asumă plecarea din țară și întreruperea de a scrie poezie susținând că „era premeditată despărțirea de acest sistem, într-un fel sau altul. N-am făcut drama majorității românilor rămânând în exilul interior, din păcate pentru literatura mea. Pentru că, probabil, rămânând în România aș fi devenit un poet din ce în ce mai rafinat sau nuanțat. Știu eu?”.

În această perioadă scrie un text în versuri intitulat *Declarație de absență* pe care îl trimite lui Virgil Ierunca și acesta îl difuzează într-o emisiune la Europa Liberă. Textul a reprezentat de fapt o despărțire a sa de un mod de a înțelege viața prin literatură întreținut de generația '80 din care făcea parte, un fel de „protest explicit politic”. Poetul își asumă integral identitatea în noile condiții: „Eu am început acest poem/ Ca un fel de poveste despre vietăți stinghere/ Și amenințate într-un pat de hotel./ Dar eu n-am avut decât norocul epocii mele/ Când odată în tren călătoream în același compartiment/ Cu un bărbat care citea./ Am intrat într-un tunel lung/ Și s-a făcut un întuneric mare./ La ieșire bărbatul avea în continuare/ Privirea așternută pe carte./ Am înțeles că tot timpul/ În cea mai deplină noapte/ Există cineva care vrea să știe/ Pentru ca să mărturisească.”

Versurile din finalul acestui amplu poem sunt viziunare: →

Abonamente
Scrișul Românesc

Abonați-vă la Revista „Scrișul Românesc” și veți avea un prieten apropiat. Abonamentele se fac prin rețeaua proprie și Poșta Română, se pot achita la sediul revistei sau în contul: RO 03BRDE170SV21564261700, Agenția Mihai Viteazul, Craiova.

Costul unui abonament anual cu taxe incluse este de 115 lei. Pentru abonații din străinătate este de 145 \$ sau de 130 €. Informații primiți la tel.: 0722.75.39.22; Fax: 0251.413.763 sau la adresa de email: scrișulromanesc@yahoo.com

Scrișul Românesc
Revistă de cultură

Fondată la Craiova, în 1927,
de către criticul D. TOMESCU.
Serie nouă, din 2003,
întemeiată de FLOREA FIRAN

Editată de:
Fundatia – Revista
Scrișul Românesc

ISSN 1583-9125

Revistă înregistrată la OSIM
cu nr. 86155 din 11.04.2007

Membră A.R.I.E.L.

Redacția

Director:
Florea FIRAN

Colegiul redacțional:

Adrian CIOROIANU
Andrei CODRESCU
Eugen NEGRICI
Gheorghe PĂUN
Dumitru Radu POPA
Dumitru Radu POPESCU
Lucian Bernd SĂULEANU
Monica SPIRIDON
Emilian ȘTEFĂRTĂ

Redactori:

Mihai ENE
Mihai FIRICĂ
Emanuel D. FLORESCU
Ion PARHON
Lucian-Florin ROGNEANU

Redactori asociați:

Florentina ANGHEL
Dan IONESCU
Gabriela NEDELICU-PĂSĂRIN

Corectură:

Claudia MILOICOVICI

Tehnoredactare:

Georgiana OPRESCU

Arhivă online:

Alexandru OPRESCU

Redacția și Administrația:

Craiova, Str. C-tin Brâncuși, nr. 24
Tel./Fax: 0722753922; 0251/413.763
E-mail: scrișulromanesc@yahoo.com
Web: www.revistascrișulromanesc.ro
Cont: RO03BRDE170SV21564261700
BRDE Agenția Mihai Viteazul, Craiova

Abonamentele se pot face la sediul
redacției: Str. Constantin Brâncuși,
nr. 24, Craiova, județul Dolj
sau scrișulromanesc@yahoo.com

Responsabilitatea opiniilor exprimate
aparține integral autorilor.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia PRINTEX
Craiova, str. Electroputere, nr. 21,
tel. 0251 580431

→ „Copiii răi plecați de-acasă își vor îmbrățișa/ Părinții buni care i-au izgonit/ Dacă acei copii vor mai avea părinți/ Iar părinții vor mai avea memorie/ În resurecția românească a iubirii aproapei./ Terorile mari și mici vor păstra doar un iz/ De mumie bine întreținută/ În vreun muzeu al dezastrelor îndrăgite de elevi/ Și ocolite de ilegaliști./ Tot mai mult, fluturi fără cap de mort./ Vor fi, poate, cum spune Blaga./ Contemporani cu dânsul și cu Dumnezeu.”

În 1983, când îi expiră bursa, solicită azil politic în Germania, se stabilește la München, invitat să lucreze la Europa Liberă, unde începe cu cronici literare și se formează ca jurnalist și comentator politic. A lucrat alături de echipa de realizatori și comentatori Neculai Constantin Munteanu, Șerban Orăscu și a predecesorului său Emil Georgescu, la emisiunile „Actualitatea românească” în care critica regimul Ceaușescu luându-și riscuri și punând în primejdie familia rămasă în țară. N. C. Munteanu îl considera pe Emil Hurezeanu „un foarte bun ziarist care putea interpreta evenimentele la zi, cu acribie și farmec”. A lucrat la Europa Liberă până în 1994, iar din 1995 la Deutsche Welle, revenind frecvent în țară, după 1990, ca reprezentant al celor două posturi, dar și cu colaborări în presa românească, scrisă, audio, video. Din emisiunile lor nu lipseau umorul, ironia, sarcasmul, dar mai ales pamfletul politic, virulent la adresa sistemului comunist. „Actualitatea românească” era emisiunea cea mai ascultată, alături de emisiunile culturale realizate de Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Gelu Ionescu sau Alain Paruit. Prin 2002, când încă nu se întorsese în țară, mărturisea că n-a reușit să devină, după 20 de ani de exil, altceva decât „un român cu experiențe occidentale”, dar „am avut ocazia să trăiesc în țări cu o cultură politică, jurnalistică și intelectuală de primă mărime, am studiat în Statele Unite, am fost și sunt în continuare angajatul unor mari case de presă, am avut experiențe extrem de interesante ca jurnalist”.

La München a avut bune relații cu scriitorii din exil, mai ales cu I. Negoșescu, al cărui nepot și executor testamentar este, căruia i-a publicat vol. *Straja dragonului*, când acesta era în ultimele săptămâni de viață. Emil Hurezeanu susținea că I. Negoșescu și-ar fi găsit loc fără prea multă zarvă în cultura germană sau franceză, ar fi putut fi asemenea lui Gide sau Henry de Montherlant.

În același timp își completează studiile la Universitatea din Viena, Facultatea de Relații Internaționale și în SUA, la Charlottesville,

Virginia, și la Universitatea din Boston, în domeniul relațiilor internaționale, ca specialist și masterand. Devine unul dintre cei mai căutați consultanți experți privind situația din România, în presă și mediile politice americane, germane, franceze, belgiene sau elvețiene. Continuă să susțină emisiuni la cele două posturi de radio din Germania, dar și în țară la presa scrisă, audio și tv, întorcându-se definitiv în țară, în 2002.

După 1989 este director asistent al Departamentului românesc al postului de radio Europa Liberă, apoi director al Secției române al postului de radio național Deutsche Welle din Köln (1995-2002); devine comentator politic al ziarului „Evenimentul zilei”, consilier special al primului ministru Adrian Năstase pentru strategii de comunicare internă și internațională (martie-septembrie 2003), de unde demisionează după șase luni. Acceptă această funcție sperând că din interior ar putea modifica „puseurile nedemocratice ale premierului”, neezitând să-l considere „un exponent al sistemului”, iar PSD-ul un partid unde „corupția era o stare curentă”, cum menționa și N. C. Munteanu, într-un dialog cu acesta. Este președinte al Consiliului director al Trustului Realitatea-Cațavencu și membru al Consiliului de Garanție Morală al Exilului Românesc înființat în 2003. Susține o rubrică săptămânală în „Jurnalul Național”, iar din 2005 este senior editor la „Evenimentul zilei”, apoi director al cotidianului „România liberă” (2006-2008). Susține emisiuni de mare audiență, precum *România mea*, la postul de televiziune Antena 1. Din 2005 realizează, împreună cu Cristian Tudor Popescu, emisiunea *Cap și pajură*. Din 2015 intră în diplomație ca ambasador al României în Germania (2015-2021), apoi ambasador în Austria din 2021. Este distins cu Ordinul Național pentru Merit în rang de „Comandor” (2013), Ordinul de Merit al Republicii Federale Germania în grad de „Mare Cruce” (2021), Doctor Honoris Causa al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu (2016), Cetățean de Onoare al orașului.

Emil Hurezeanu se va impune ca jurnalist politic, ceea ce explică poziția sa secundară, la un moment dat, în panorama poeziei românești, cum afirmă și Ion Bogdan Lefter care îi îngrijește și prefătează volumul *Opera poetică* (2016), unde reunește vol. de debut *Lecția de anatomie* și *Ultimele, primele* (1994), două texte din periodice, *Câteva mărturisiri*, o *Notă bibliografică* și un *Dosar de referințe critice*. În cea de-a doua culegere de versuri *Ultimele,*

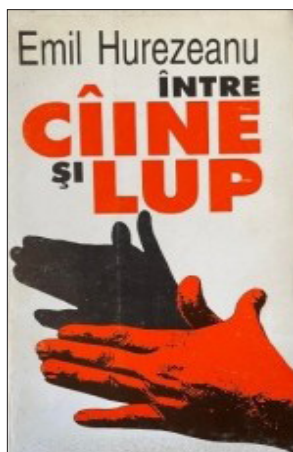
primele include 11 texte scrise după plecarea din țară și 25 dinainte de 1983, la care se adaugă câte un poem publicat în „Vatra” și în „România literară”. Publicarea acestui volum semnifică, într-un fel, reîntoarcerea autorului în literatura română. În 2020 îi apare vol. bilingv româno-german *Tandrețe, rutină*, cu subtitlul *Poemele unui parcimonios*, o selecție de versuri din volumele publicate și poeme noi scrise în perioada 1979-2019 în traducerea lui Georg Aesch. Îi apar trei volume de eseuri care

reunesc analizele sale politice susținute la cele două posturi de radio din Germania. Primul, intitulat *Între câine și lup*, cu subtitlul *radio-grafii ale tranziției* (1996), o selecție de analize politice comentate la microfonul posturilor de radio Europa Liberă și Deutsche Welle, unele apărute în diverse reviste și din țară („Apostrof”, „22”), structurat în două capitole – *Editoriale de duminică* (cele mai multe), și *Convorbiri de luni*, cu Ion Solacolu pe tema *Politică românească: studiu de etapă*, semnat din zecile de eseuri, precum și eseul *Mihai Botez: un patriot al raționalității*.

Cutia neagră, cu subtitlul *Istoria prezentă a României în 1001 de minute la microfonul Europei Libere* (1997), este, cum explică autorul, un simbol al dezbaterilor politice, interne și externe, al vieții culturale și sociale românești la microfonul postului de radio Europa Liberă din perioada 1990-1994, în emisiunea *Față-n față*. Multe dintre aceste emisiuni vorbite în eter s-au pierdut, dar autorul a recuperat „cutia neagră” cu multe dezbateri pe care le-a reunit în acest volum cu valoare de document. Începe cu *Înainte de împărțirea apelor*, dezbateri la care au fost invitați Ana Blandiana, Nicolae Manolescu și Emil Constantinescu (atunci prorector al Universității din București), toți făcând parte din Alianța Civică. Pe parcursul a peste 500 de pagini sunt reproduse numeroase dezbateri pe teme actuale și diverse și se încheie cu *Problematika exilului în viziunea unor reprezentanți ai diasporei*, foarte utilă în plan cultural și publicistic. Primește premiul pentru publicistică al Uniunii Scriitorilor.

Pe trecerea timpului. Jurnal politic românesc 1996-2015 (Ed. Curtea Veche, 2015), cu o prefață a autorului, include textele comentariilor rostite la posturile de radio Europa Liberă și Deutsche Welle, dar și opinii publicate în numeroase reviste românești, câteva conferințe despre „Mersul Europei” susținute la Teatrul Național din București în 2007, 2011, 2015. Lectura acestui masiv tom relevă dificultățile de dezvoltare ale democrației românești într-o nouă epocă și o nouă lume. Un text prefător, semnat de Andrei Pleșu, pe ambele clapete ale copertelor volumului, construiește un portret spiritual al lui Emil Hurezeanu, demn de reținut, și conchide că este un gazetar model pentru cei ce vor să se illustreze în această meserie:

Îi apar trei volume de eseuri care

Continuare în p. 5

Constantin
CUBLEȘAN

Eminescu – cercul și sfera

Un masiv volum de eseuri, sub genericul *Cercul și sfera* (Ed. Junimea, Iași 2022, Colecția Eminesciana, nr. 104) semnează profesorul Doru Scărlătescu. Preocupat statornic de-a lungul anilor de opera și receptarea critică a creației lui Mihai Eminescu, este astăzi unul dintre cei mai temeinici cunoscători în materie. În 2018 publicase, în aceeași colecție a Editurii Junimea, cartea intitulată *Eminescu și ispitele eminescologiei*, o colecție de foiletoane polemice, în general, la adresa modului în care diverși autori abordează creația eminesciană, aceștia având aroganta pretenție de a se considera eminescologi. Chestiunea eminescologiei o abordează profesorul și în actualul volum, de asemenea polemic, constatând că, devenită o ramură a criticii și istoriei literare în general, aceasta pare a se diversifica la rândul-i, cei care se specializează în analiza *Lucafărului*, voind a se numi cu „barbarismul lucafărologie”. Așa bunăoară, abordând tema religiozității lui Eminescu, „eminescologi mai noi, improvizați”, între care „publicistul megaloman Ștefan Dumitrescu” emite o serie de enormități cu privire la rolul de Mesia atribuit de bunul Dumnezeu poetului nostru; sau

„ferocele avocat Călin Cernăianu, care a înspăimântat lumea literelor cu dezvăluirile sale privind «asasinarea» poetului de către „mentorul junimist, în asociere cu familia regală, diplomați și spioni, români și străini”; sau, „Dumitru Copilu-Copilin să inventeze cai verzi pe pereți în chip de extraterestri, instructori științifici ai acestuia (ai lui Eminescu)” etc. Domnia sa se întreba, într-un interviu luat de Doru Scărlătescu, în 2020, „ce înseamnă până la urmă «eminescolog»?”, ca să adauge imediat: „nu orice om de litere preocupat de Eminescu își asumă automat calificarea de eminescolog”. Am ținut să notez aceste câteva (de altfel mult mai multe) apostrofări, pe care le face Doru Scărlătescu, la adresa modului în care trebuie înțeleasă eminescologia întrucât întregul volum *Cercul și sfera* nu este altceva decât o fascinantă demonstrație de felul cum trebuie comentată – înțeleasă și interpretată – opera lui Mihai Eminescu.

Construit pe trei paliere tematice de abordare, volumul este de fapt o înlanțuire de eseuri în care privirea analitică, comparatistă, se dezvoltă arborescent sub imperiu unei vaste erudiții. Titlul însuși face trimiterea înspre o atare abordare, „cercul și sfera. Aceste două simboluri matematice ar ilustra perfect veșnica opoziție dintre ideal și real, dintre celest și teluric, în termenii poetului, dintre «lumea cea gândită» și «lumea cea aievea» (...) cercul și sfera apar cu destulă frecvență, mai întâi, în manuscrisele

«științifice» (...) În opoziție cu cercul, sfera ilustrează idealitatea, perfecțiunea, absolutul, deziderate ale gândului creator, ale artei, și are ca dominantă, «nemarginile», spațiale și temporale (...) Într-o viziune cu totul modernă, la Eminescu, conceptul de sferă e legat de «mișcarea rotatorie» generală, chimică, mecanică, cosmică: «universul întreg e o eternă mișcare» (...) Prin forța gândului, omul eminescian sfărâmă cercul stricteii cauzalități, depășindu-și într-un efort demiurgic, propria-i condiție. (...) Preeminența sferei, iată un nou argument pentru a-l așeza pe Eminescu printre arhitecți și întemeietori”

Primul capitol, alcătuit din șase eseuri înlanțuite ideatic, abordează cercetarea ideilor filosofice eminesciene sub semnul „more geometrico”, care este o trimitere la metoda filosofică de deducere a sentințelor de la principii și axiome în funcție de natura matematicii, o abordare ce pare abstractă dar demersul profesorului este unul cât se poate de practic, ca să zic așa, aplicat la texte, la gândirea poetului în metafore poetice. Comentariul urmează traiectoria labirintului metafizic al exprimării acestuia, urmând de regulă o investigație

profundă în istoricul tematic, uneori chiar din traseele antichității și până în contemporaneitate. Astfel, este pusă în evidență „permanenta pendulare, proprie întregii sale activități, între «muzica sferelor» și «glasul pământului», între transcendent și imanent (...) între un Eminescu al singurătății, al ataraxiei stoice, al invectivelor amare și al dorului de Nirvana”. Un al doilea capitol ia în discuție filonul ideatic venind din filosofia platoniciană și cea aristoteliană, cunoscute și asimilate creator, apoi un alt eseu abordează ademenirile din transcendent, cu muzica sferelor, și aici coboară în comentarii până la Pitagora ș.a. pentru a ajunge la *Dialectica armoniei*, „un cumul de identități contrastante”, coordonata orfeică urmărind-o în întregul creației poetice și nu numai. Sunt, la drept vorbind, *glose la irealul poetic*, pornind de la *Die Struktur der modernen Lyric*, al lui Hugo Friedrich și traversând prin „trinitatea simbolistă franceză” Baudelaire, Rimbaud, Mallarmé, observând cum „spectacolul lumii este pentru Eminescu, unul captivant, de *sunet și lumină*, desfășurat pe un spațiu întins, de la terestru către celest”.

În cel de al doilea capitol eseurile se structurează pe un *Ars amandi*, investigând astfel universul marilor iubiri, al naturii (cu ascendera în „era încălzirii globale”), timpul fizic, timpul universal, cel biologic, timpul social: *istoria*. Totul într-o vastă demonstrație de conexiuni și tangențe în circulația ideilor (motivelor) pe

coordonate de universalitate. Așa, „Eminescu ajunge, prin apelul la mit, la început condus de instinct, la nucleul originar al poeziei. Romanticii sunt poate primii care realizează deplin dezideratul lui Platon privind ruptura dintre concept și imagine, logos și mythos, filosofie și poezie, dar cu un rezultat care l-ar fi mulțumit pe discipolul lui Socrate: tranșarea «partajului» în favoarea poeziei”. De aici faptul că atunci când „Eminescu nu găsește dorita lume a mitului, el și-o creează prin mitizare (...) *Epigonia* este ilustrativă pentru «aura» mitică sub care poetul așază lumea îndeobște cunoscută”

Judecățile de valoare vin de fiecare dată în urma unor ample excursuri în evoluția motivului, sau a metaforei, sau a ideii pe care o identifică în creația eminesciană, asupra căreia se apleacă cu acribie analitică, abordând-o în ample eseuri, cu o desfășurare arborescentă de considerații colaterale, de filiații și conexiuni culturale, într-un „joc subtil de ecouri”. Doru Scărlătescu e, în felul său, un soi de conducător histrionic al cititorului, prin vastul labirint ideatic al creației eminesciene, explicitând pe-ndelete, cu argumentele unui iubitor de sinteze, cotele de altitudine artistică ale creației poetului (și nu numai). Iată, bunăoară, un fragment edificator privitor la relația mit și religie la Eminescu: „Revenind la tema care ne interesează acum, aceea a modelului, așa cum l-a înțeles Eminescu, oferit umanității de Iisus Christos, e necesar să privim problema în contextul mai larg al interesului față de religie și de credință apărut de timpuriu în experiența poetului nostru și intensificat în epoca studiilor universitare. Cheia pentru înțelegerea acestui interes ni-l oferă poetul însuși în amplul poem postum al acestei epoci, *Memento mori*, el reprezentând, după părerea noastră, poemul program al demersului creator inițiat de Eminescu, așa cum *Lucafărul* este poemul-testament al acestuia. Aici sunt indicate cele două căi ale întâlnirii cu sacralul, acesta mijlocind la rândul-i întâlnirea cu «apavie» din care izvorăsc «poezia și gândirea». Prima cale este aceea a mitului, de sorginte națională sau universală, prezentat pe larg în poem. A doua cale de acces la sacralitate este aceea a filosofiei, a metafizicii, și ea e legată de veșnicele căutări și întrebări ale omului cu privire la sensul existenței (...) Dar întrebările lui Eminescu nu privesc doar statutul nostru ontologic și existențial, și, legat de acesta, inevitabil, relația noastră cu Dumnezeu, ce-l preocupă pe poet în *Memento mori*” Ș.a.m.d.

Eseurile lui Doru Scărlătescu din volumul *Cercul și sfera* sunt referențiale pentru modul în care trebuie să ne asumăm, ideatic vorbind, creația eminesciană, și dau, în felul lor, măsura elevată a unui tip de interpretare modernă, aplicată analitic și superior comparatist. ■

